

Alle kommuner

Vår referanse: 19/01572-8
Arkivkode: 074 G
Saksbehandler: Terje Wistner,
Deres referanse:
Dato: 08.10.2019

Løypemelding og informasjon til alle kommuner om 'Akson' - forprosjektet for Nasjonal helhetlig samhandling og felles kommunal journal

Stortingsmeldingen «Én innbygger – én journal» setter tydelige mål for IKT-utviklingen i helse-Norge, og er bakgrunnen for Akson-prosjektet. Akson er ett av tre tiltak i arbeidet med å nå målet om én innbygger – én journal. Målet med Akson er å anskaffe løsninger for helhetlig samhandling og felles kommunal journal som gir innbyggere tryggere og bedre helsetjenester gjennom digitale verktøy som støtter arbeidshverdagen til helsepersonell.

Akson er både et tiltak som skal gi ny journalløsning for kommunale helse- og omsorgstjenester og løsninger som knytter fastlege, legevakt, hjemmetjenester bedre sammen med resten av helse-Norge, samt tilrettelegge for bedre samhandling med øvrige tjenester helsetjenesten må samhandle med. Akson vil gi pasienten bedre oversikt over egen helseinformasjon og gjør det lettere å komme i kontakt med og samhandle med helsetjenesten. Akson vil løse behov knyttet til dokumentasjon og ytelse av helsehjelp i kommunene og hos fastlegen. Tiltaket skal i tillegg gi bedre samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

Akson vil støtte helsepersonellens arbeidshverdag bedre enn i dag, sørge for rett informasjon blir tilgjengelig på rett sted til rett tid. Pasientinformasjon skal kun være tilgjengelig for helsepersonell med tjenstlige behov.

I juli 2018 anbefalte Direktoratet for e-helse et konsept for helhetlig samhandling og felles kommunal journal – i dag kalt Akson. I utredningsfasen bidro kommunesektoren med innspill via 200 personer fra 45 kommuner. Konseptvalgutredningen konkluderer med følgende:

«Det er behov for nasjonale tiltak for å styrke pasientsikkerhet og kvalitet, bidra til mer effektiv ressursutnyttelse og styrke informasjonssikkerhet og personvern i kommunal helse- og omsorgstjeneste».

Med bakgrunn i regjeringens beslutning om én innbygger én journal, har KS sammen med en rekke kommuner arbeidet aktivt de siste årene med å fremme kommunesektorens interesser i disse prosessene, og tiden er nå kommet for at kommuner og stat går sammen i et felles løft. Vi er avhengige av engasjement og deltakelse fra kommunene for å lykkes med Akson og det er viktig at dere engasjerer dere i det videre arbeidet.

Direktoratet for e-helse skal i 2020 levere sine anbefalinger til helse- og omsorgsdepartementet om blant annet strategi, finansiering, gevinstrealisering og styring av anskaffelsesprosess for løsninger som sammen skal utgjøre Akson.

Vi ønsker med dette brevet både å informere om hva Akson er og om en felles sesjon på EHIN-konferansen den 12. november i Oslo Spektrum. Formålet er å gi dere informasjon om forprosjektet, hva det betyr for kommunene og om veien videre.

Hvorfor Akson og hva betyr det for din kommune?

Dagens løsninger i de enkelte kommunene er fragmenterte og ivaretar i varierende grad de tjenestene og behovene som kommunene har, ved siden av at samhandling mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten ikke fungerer godt nok. Et tydelig budskap fra konseptvalgutredningen var også at det er behov for bedre samhandling både med innbygger, og mellom den kommunale helse- og omsorgstjenesten og andre kommunale og statlige tjenester helsetjenestene må samhandle med for å levere gode og helhetlige tjenester til innbyggerne, slik kommunene har ansvaret for.

Undersøkelser viser i tillegg at helsepersonell i dag ikke har god nok informasjon om pasientene, at dagens digitale arbeidsverktøy i kommunehelsetjenesten er lite egnet for å jobbe effektivt i og at mye tid som kunne gått til pleie og omsorg i stedet brukes på å innhente og kvalitetssikre informasjon. Intervjuer gjennomført av direktoratet for e-helse med helsepersonell i helse- og omsorgstjenesten i 2018 gir følgende bilde av dagens situasjon:

- *"Det er vanskelig å finne den viktige informasjonen om pasienten i journalsystemet, og holde seg oppdatert på eventuelle endringer."*
 - Sykepleier i hjemmetjenesten
- *"Vi har foreldre på døren som ber om 6 ukers kontroll, så vet vi ikke at de har født engang."*
 - Helsesøster i kommunen
- *"Det blir brukt enormt med tid og ressurser i dag både i fastlegepraksis og på legevakten for å innhente opplysninger som allerede finnes i ulike systemer [...] Timevis ukentlig med gjennomgang av epikriser og prøvesvar gir overhodet ingen inntekt. Det samme gjelder all administrasjon og drift av legesenteret"*
 - Fastlege

Akson har som mål å sørge for at pasientinformasjon blir tilgjengelig til rett behandler, på rett sted, til rett tid. Det vil gi helsepersonell støtte til de viktige valgene samtidig som man reduserer uønsket klinisk variasjon.

Akson er basert på et kommunalt samarbeid om anskaffelse, innføring, drift og forvaltning av løsninger som er viktige for helse- og omsorgstjenesten og for kommunenes helhetlige tjenesteansvar. Dette vil gi større gjennomføringskraft og sørge for at kommunenes stemme kommer tydeligere frem overfor leverandørene.

Akson vil føre til endringer for kommunenes og helsepersonellens måte å arbeide på og det er viktig at dette forberedes godt hos alle parter som berøres.

Felles premisser for gjennomføring

Legeforeningen og KS sendte den 15. februar 2019 et felles brev til Helse- og omsorgsdepartementet med en felles plattform for realiseringen av visjonen om helhetlig samhandling og felles kommunal journal. Noen av de viktigste budskapene her er:

- Journalløsningen kan bestå av ett eller flere systemer som må tilrettelegges for effektiv drift, og god pasientbehandling i den enkelte virksomhet og i et forløpsperspektiv.
- Det bør legges til rett for trinnvis tilnærming til innføring av både samhandlings- og journalløsningene.

- Det må sikres nødvendig fleksibilitet i løsningene som balanser behovet mellom deling av strukturerte data og fritekst.
- Det er viktig med ulike arbeidsflater der de ulike helseprofesjonene får verktøy som understøtter deres arbeidshverdag på en best mulig måte.
- Det bør være aktiv porteføljestyling av tilgrensede initiativ, der legemiddelområdet har aller høyest prioritet.
- Journalløsningen må ha fleksibilitet for tilpasning til lokale kliniske behov.
- Det må legges til rette for at alle kommunalt eide virksomheter kan anskaffe og ta i bruk løsningene.

Et forprosjekt er i gang

Helse- og omsorgsdepartementet har gitt direktoratet for e-helse i oppdrag å gjennomføre et forprosjekt for helhetlig samhandling og felles kommunal journal. Regjeringen har bevilget 20 millioner til å realisere forprosjektet. Dette kommer i tillegg til midler avsatt i direktoratets egen ramme. KS og storbykommunene har også sammen bidratt med 10 millioner kroner til forprosjektet.

I tillegg til tildelingsbrev nr 3 2019 – oppstart av forprosjekt for helhetlig samhandling og felles kommunal journal fra 26. april 2019 har Helse- og omsorgsdepartementet gitt føringer for innretning og gjennomføring av forprosjektet:

- Forprosjektet skal levere et styringsdokument til Helse- og omsorgsdepartementet innen februar 2020 med innspill til blant annet hvordan tiltaket skal gjennomføres, styres, organiseres og finansieres. Sentralt styringsdokument skal gjennomgå ekstern kvalitetssikring (KS2) før investeringsbeslutning og fastsettelse av prosjektets kostnadsramme eventuelt kan fremmes for Stortinget.
- Tiltaket innebærer at dokumentasjon av helsehjelp i journalen blir mer strukturert og at arbeidsprosessene blir mer standardiserte. Videre innebærer tiltaket en omlegging av hvordan journalløsninger anskaffes, noe som innebærer at et stort antall kommuner og fastleger skal koordineres inn mot felles beslutninger. Disse forholdene innebærer betydelig risiko for gjennomføringen av tiltaket.
- Forprosjektet skal vurdere strategier for stegvis gjennomføring og reduksjon av risiko, kompleksitet og kostnader. Forprosjektet skal videre utrede modeller for organisering og ansvarsplassering og se dette i sammenheng med reglene om offentlig støtte og anskaffelser, herunder behov for ev. kommunalt medeierskap eller lovbestemte plikter.
- Forprosjektet skal utarbeide en plan som sikrer nødvendig koordinering med Helse- og omsorgsdepartementet og håndtering av tema som departementet ønsker å følge tett eller ha hel- eller delansvar for, f.eks utredning av juridiske forhold og kostnadsfordeling.
- IKT-sikkerhet og personvern skal ha høy prioritet i arbeidet.

Helse- og omsorgsdepartementet ber i første omgang om intensjonserklæringer fra kommuner som omfatter omkring femti prosent av innbyggerne utenfor Midt-Norge. Det langsiktige målet er at alle aktørene i kommunal helse- og omsorgstjeneste, inkludert fastleger, tar i bruk løsningen. Det vil være frivillig i innledende faser, men målet er at alle skal med.

Fra KS sin side er det vesentlig at flest mulig kommuner engasjerer seg i dette viktige arbeidet, for både å kunne fremme fellesinteresser fra kommunal sektor overfor staten og fremtidige leverandører.

Involvering og eierskap i kommunesektoren

KS har etablert et program som skal samordne innspill, posisjoner og behov fra kommunesektoren samt bidra til signering av intensjonsavtalene. Mer informasjon om forprosjektet og kommunenes organisering inn mot dette kan leses på KS sine sider, www.ks.no/Akson.

KS mener det er viktig med så bred og god forankring av styringsdokumentet og intensjonsavtalen i kommunesektoren som mulig før disse besluttes. Med bakgrunn i dette ser KS og direktoratet for seg to sentrale faser frem til juni 2020:

1. august 2019 – februar 2019:
 - a. informasjon om forprosjektet i regionale og lokale utvalg
 - b. gjennomgang av Akson og hva det betyr for kommunene på eKommune 2019
 - c. egen sesjon om Akson på EHIN den 12. november
2. mars 2020 – mai 2020:
 - a. informasjon og underlag til signering av intensjonsavtaler i de respektive kommunene

Arena for innspill og mer informasjon

Vår sesjon om Akson på EHIN-konferansen den 12. november er en viktig arena for å gi informasjon og få innspill til arbeidet, der vi vil legge vekt på å omsette arbeidet i forprosjektet til hva dette betyr for kommunene og hvilke gevinster som ligger til grunn. Denne sesjonen gjennomføres den 12. november kl. 13 – 16 og er gratis for kommunene. Registrering til sesjonen kan gjøres på www.EHIN.no under fanen «billetter». Registreringen til sesjonen gir ikke rett til deltakelse på resten av EHIN konferansen med mindre man selv velger å betale for dette.

Ønsker din kommune å vite mer om dette arbeidet så ta kontakt med Terje Wistner, programleder i KS på mobil: 414 76 974 og e-post: terje.wistner@ks.no.

Vennlig hilsen

Kristin Weidemann Wieland
Områdedirektør
Forskning, innovasjon og digitalisering

Terje Wistner
Programleder

Mottakere: Alle kommuner

Kopi: Direktoratet for e-helse